

О.С. ВДОВЕНКО

(Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", м. Київ, Україна)

Фінансова звітність у забезпеченні фінансової безпеки аграрних підприємств

В умовах гострої ринкової конкуренції та економічної нестабільності фінансова безпека аграрних підприємств, в значній мірі, залежить від ефективності управлінських рішень, інформаційним забезпеченням прийняття яких слугує звітність. Таким чином, практика підготовки звітних показників та їх корегування чинить безпосередній вплив на фінансову безпеку аграрних підприємств. Зведена на рівні галузі статистична та фінансова звітність використовується при формуванні державної аграрної політики в сфері фінансової підтримки аграрного бізнесу.

Стаття присвячена вивченню впливу фінансової звітності на забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. Метою дослідження є розкриття ролі фінансової звітності, як важливого інформаційного інструменту забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств та аграрної галузі в цілому. Визначено фактори, що впливають на формування фінансової безпеки аграрного підприємства. Розкрито роль даних фінансової звітності при формуванні державної аграрної політики та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: фінансова звітність, фінансова безпека, аграрна галузь, облікова політика.

О.С. ВДОВЕНКО

(Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", г. Киев, Украина)

Финансовая отчетность в обеспечении финансовой безопасности аграрных предприятий

В условиях острой рыночной конкуренции и экономической нестабильности финансовая безопасность аграрных предприятий, в значительной степени, зависит от эффективности управленческих решений, информационным обеспечением принятия которых служит отчетность. Таким образом, практика подготовки отчетных показателей и их корректировки оказывает непосредственное влияние на финансовую безопасность аграрных предприятий. Обобщенная на уровне отрасли статистическая и финансовая отчетность используется при формировании государственной аграрной политики в сфере финансовой поддержки аграрного бизнеса.

Статья посвящена изучению влияния финансовой отчетности на обеспечение финансовой безопасности аграрных предприятий. Целью исследования является раскрытие роли финансовой отчетности, как важного информационного инструмента обеспечения финансовой безопасности сельскохозяйственных предприятий и аграрной отрасли в целом. Определены факторы, влияющие на формирование финансовой безопасности аграрного предприятия. Раскрыта роль данных финансовой отчетности при формировании государственной аграрной политики и финансовой безопасности сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: финансовая отчетность, финансовая безопасность, аграрная отрасль, учетная политика.

O.S. VDOVENKO

('Institute of Agrarian Economics' National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine)

Financial Statements in Providing Financial Security of Agricultural Enterprises

In conditions of severe market competition and economic turmoil financial security of agricultural businesses largely depends on the effectiveness of management decisions, reporting being the information support to ensure such decision making. Thus, the practice of preparing accounting figures and their adjustment has a direct effect on agricultural businesses financial security. Having been generalized at the industry level, statistical and financial statements are used for the development of agrarian policy providing for financial support to agricultural business.

The article studies the effect of financial statements on financial security at agricultural enterprises. The objective of this research is to reveal the role of financial statements as an important communication tool in providing financial security of agricultural enterprises and agricultural sector as a whole. The factors influencing the formation of the financial security of the agricultural enterprise have been defined. The role of financial statements in the formation of the state agrarian policy and financial security of agricultural enterprises has been highlighted.

Keywords: financial statements, financial security, agricultural industry, accounting policy.

Постановка проблеми. Фінансова безпека підприємства – важливий базис ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства, що визначається його фінансовим станом. Окремі характеристики фінансового стану розкриті у формах фінансової звітності, моніторинг яких має бути важливим напрямом економічної політики держави, і керівництва підприємства зокрема.

В умовах ринкової конкуренції та економічної нестабільності фінансова стійкість аграрних підприємств, зростання їх прибутковості досягається за умови забезпечення ефективної системи управлінських рішень, інформаційним забезпеченням прийняття яких слугує звітність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання фінансової безпеки держави та суб'єктів господарювання реального сектору економіки, а також окремі теоретичні аспекти формування системи фінансової безпеки висвітлюються в працях В. Андрійчука, О. Барановського, В. Бекермана, В. Базилевича, О. Василика, В. Гейця, М. Дем'яненка А. Козаченка, І. Лютого, М. Маліка, В. Мунтіяна, Б. Пасхавера, П. Саблука, П. Стецюка та інші.

Значний вклад у розробку теоретичних та практичних засад формування фінансової звітності внесли В. Жук, Ф. Бутинець, В. Швець, Г. Славюк, Б. Усач, С. Голов, В. Завгородній, В. Стражев, В. Пархоменко, С. Зубілевич та інші.

Незважаючи на це, майже відсутні наукові дослідження, які б розглядали проблеми фінансової безпеки та стійкості підприємств у взаємозв'язку із фінансовою звітністю.

Так, на думку О.І. Захарова «одним із головних чинників організації фінансової безпеки підприємства є її організація управління. Відповідно до цього під управлінням системою фінансової безпеки підприємства розуміється свідомий цілеспрямований вплив із боку суб'єктів управління підприємством і системою його безпеки на суб'єкти безпеки (організація й управління, фінанси, планування, контроль і аналіз фінансів, інформаційні ресурси, зовнішньоекономічна діяльність, персонал і т.д.), який здійснюється з метою направлення їх дії на зниження рівня загроз і ризиків, а також попередження небажаних результатів фінансової діяльності» [3, с. 75-78].

Акцентування уваги на зв'язку фінансової безпеки з фінансовою звітністю підприємства можна прослідкувати в останніх дослідженнях представників Інституту обліку і фінансів [2, 6].

Мета статті – розкриття ролі фінансової звітності, як важливого інформаційного інструменту в

забезпеченні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств та аграрної галузі в цілому.

Виклад основних результатів дослідження. В сучасних умовах господарювання особливого значення набуває ефективне використання облікової інформації для прийняття правильних і своєчасних управлінських рішень, які дають змогу оперативно вживати дієвих заходів щодо забезпечення ефективної конкурентоспроможності ринкових структур господарювання на поточний момент і довгострокову перспективу [9, с. 57-61].

На нашу думку, фінансова безпека передбачає реалізацію певного набору критеріїв ефективного та стабільного розвитку держави, галузі, і окремого підприємства зокрема (рис. 1).

Фінансова звітність є одним з головних джерел інформації про фінансовий стан, забезпечення стійкості та стабільності якого сприятиме досягненню наступних чотирьох інших вищесказаних цілей. Правильний підхід до побудови системи фінансової звітності та методології їх формування і подання, надасть можливість ефективно використовувати ресурси підприємства, підвищити достовірність та адекватність фінансової інформації, а відтак й здійснювати глибокий аналіз процесів та явищ, які негативно впливають на господарський процес, а зокрема і на фінансову безпеку підприємства [8].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV, фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [7].

В сучасних умовах фінансова звітність є елементом інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, з допомогою якого менеджери різних рівнів мають змогу формувати стратегію і тактику розвитку підприємства. На підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, прогнозувати майбутні грошові потоки та визначати вектори його розвитку, приймати ефективні управлінські рішення. Фінансова звітність є комплексною моделлю відображення оптимізованої комбінації інтересів суб'єктів ринку, яка динамічно розвивається і модифікується під впливом сучасних змін економічного середовища. Вона одночасно виступає предметом конфлікту між її укладачами та користувачами, також засобом його врегулювання [4, с. 266].

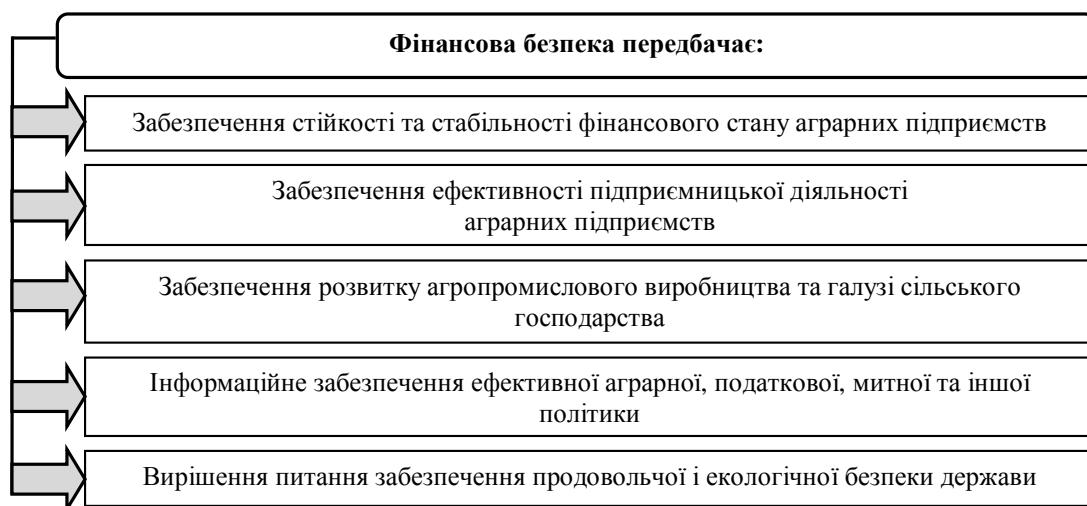

Рис. 1. Складові фінансової безпеки аграрних підприємств

Зазначимо, що практика підготовки звітних показників та їх корегування чинить безпосередній вплив на фінансову безпеку аграрних підприємств, які і так в силу специфіки виробництва, є ризиковими для ведення бізнесу.

На думку О.М. Коробко, «Проблема виправлення помилок у фінансовій звітності є актуальною, адже не виправлені помилки приводять до невідповідності бухгалтерського обліку, і як наслідок до помилкового прийняття управлінських рішень, недоплати податків, штрафних санкцій. Повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Тому процес підготовки та складання фінансових звітів, до якого неминуче входить і виправлення помилок, повинен бути організований відповідно до законодавства та забезпечувати користувачів правдивою інформацією про фінансові результати діяльності і фінансовий стан підприємства» [5, с. 280-282].

Користувачі фінансової звітності прагнуть отримати максимально достовірну інформацію про

підприємство. Адже високий рівень поінформованості про фінансово-майновий стан в ринкових умовах є суттєвим засобом конкурентної боротьби в глобальному світі [1, с. 477].

В сучасних умовах фінансова безпека аграрного підприємства знаходиться під впливом різних загроз (внутрішніх і зовнішніх), які впливають негативно на фінансовий стан підприємства, що відображається в фінансовій звітності підприємства через фінансові показники діяльності. Визначальними факторами формування і забезпечення стабільності системи фінансової безпеки аграрного підприємства, на нашу думку, окрім високого рівня капіталізації, диверсифікованості аграрного бізнесу, прибутковості підприємницької діяльності аграріїв, наявності сформованого резервного капіталу, розвитку агрострахування як важливої складової зниження ризику специфічної галузі, має бути наявність ефективної облікової політики щодо достовірної фінансової звітності (рис. 2).

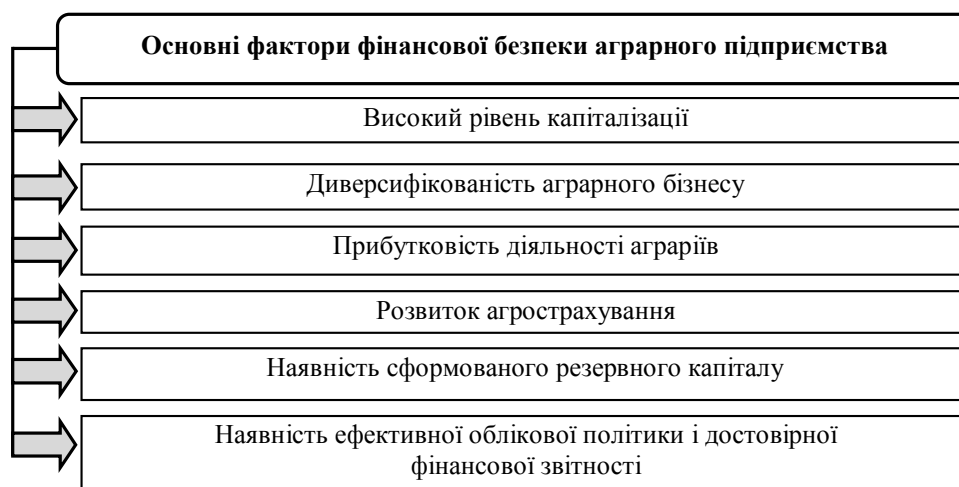

Рис. 2. Фактори формування фінансової безпеки аграрного підприємства

Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів аграрного бізнесу неможливе без відповідної державної політики, основним напрямом якої є сприяння розвитку підприємницької ініціативи на селі шляхом застосування дієвих механізмів фінансової підтримки з боку держави. Лише комплексні дії суб'єктів підприємництва та держави, спрямовані на підтримання фінансової безпеки шляхом створення умов і вжиття заходів для отримання необхідного її рівня, забезпечать розвиток пріоритетної галузі вітчизняної економіки, а отже, сприятимуть сталому рівню продовольчої національної безпеки.

Зауважимо, що якісне представлення інформації у звітності вкрай важливе, адже «на її основі будується державна статистика, яка використовується в державному та галузевому управлінні... Як наслідок – викривлення показників звітності, послаблення аргументації в аграрній політиці» [6, с. 75-76]. Маніпулюючи даними фінансової звітності аграрні підприємства можуть втратити державну підтримку, на яку розраховують.

На основі вищевикладеного можна зробити наступні **висновки**:

1) Сучасні умови ринкового конкурентного середовища вимагають від кожного учасника підприємницької діяльності вміння вірно аналізувати економічну інформацію і приймати виважені рішення щодо інвестування своїх ресурсів в суб'єкти господарювання з метою одержання прибутку як основного мотиву підприємницької діяльності, що досягається лише за умови забезпечення прозорості та достовірності складеної фінансової звітності.

2) Фінансова звітність визначається сукупністю показників про наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, вказує на його реальні й потенційні фінансові можливості. Вона відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності, сприяє розробці й прийняттю необхідних рішень, тому її можна і потрібно розглядати не більше як інструмент забезпечення ефективного управління на всіх рівнях, але і як потужну інформаційну базу, що безпосередньо сприяє фінансовій безпеці господарюючого суб'єкта галузі та держави в цілому.

Отже, сьогодні фінансову звітність слід розглядати як важливий інформаційний інструмент

забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств та аграрної галузі в цілому.

4 Список використаних джерел

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія] / В.М. Жук. - К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.
2. Жук В.М. Стан та розвиток спеціальних режимів оподаткування аграрного бізнесу / В.М. Жук // Фінанси України. - 2011. - № 7. - С. 33-42.
3. Захаров О.І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: Навч. посіб. / О.І. Захаров, П.Я. Пригунов. – К., 2008. – 257 с.
4. Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку / Юлія Івахів // Економічний аналіз. - 2010. - Випуск 5. – С. 264-267.
5. Коробко О.М. Вплив бухгалтерської оцінки в процесі управління фінансами на прийняття рішень / О.М. Коробко // Вісник Житомирського інженерно-технічного університету. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – № 15. – С. 280-282.
6. Облікове забезпечення інвестиційної привабливості та безпеки підприємства й аграрної галузі: практичне керівництво / [В.М. Жук, Б.В. Мельничук, Ю.С. Бездушна та ін.] / За ред. В.М. Жука. - К.:ТОВ Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. – 88 с.
7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
8. Штулер Г.Г. Перспективні напрямки узгодження фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами / Г.Г. Штулер, В.К. Макарович, Т.І. Владімірова // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка: збірник наукових праць. – Ч. 2 Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. – 2010. – Вип. 29. - С. 253-256.
9. Янчева Л. Фінансова звітність в інформаційній системі управління / Л. Янчева, І. Чернікова, С. Ляшенко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 6. - С. 57-61.